

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egyszerre	10 kor.
Hegyedévre	4 "
Külsőben házhoz hozva:	
Egyszerre	20 kor.
Hegyedévre	8 "
Videkre postán szállítva:	
Egyszerre	24 kor.
Hegyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétévi és
Egyes utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kérésre visszajelöl
vagy megválaszol nem vállalkozik.

Hirdetések és hirdetések a
kiadóhivatalban intézendők.

Egyes utáni ára 3 fillér.

NAGYVÁRAD, okt. 24.

A trójai fa-ló.

Büszke volt eddig Franciaország arra, hogy ő az egyház legidősebb leánya s az egyház is büszke volt az ő legidősebb leányára.

Vannak azonban bizonyos számú évek, a melyek után a legidősebb leányok kezdenek kevésbé büszkeségei lenni a mamának. A ragyogó szem körül némi kis ránczok ravaszkodnak, a beszédes ajkak megvékonyodnak, az arcz rózsáit beborítja a puder hava — a legidősebb leányt immár legvénebb leánynak emlegetik a familiában. Szeszélyes, kötekedő lesz, nincs meglegedve senkivel és semmivel s mikor már tehetetlen haragjában szüknek találja a házat: egy meggondolatlan pillanatban saját édes anyjára emel kezét.

Ilyen vénkisasszony szerepét toporzékolja most végig a szabadkőműves kormány jármába fogott szerencsétlen Franciaország.

Összeveszett valamennyi udvarlójával. Kikergette a gazdag Orleans-t, az ősi nevére büszke Bourbon, a kardjával hódító Napoleont. Aztán hajba kapott a békés szomszédokkal. Mikor elhagyatva állott, szerelmes szíve az éjszaki medvéért kezdett dobogni. S mivel a maczkónak is volt annyi esze, hogy csak kaczerkódott az agg dáma szerelmes szívével, de felbonthatlan frigy tekintetében már nem állt kötélnek: a vén kisasszony sirva fakad s száraz kezét felemeli édes anyja, a kereszténység ellen.

A tehetetlen harag, a czéltévesztett szeszély komikus kitorése szemlélhető a francia köztársaságban. A hoppon maradt vénkisasszony durczás veszekedése.

Már néhány éve sejthető volt ez a kitorés. Akkor a kisasszony még csak a butorokat törögte össze és fenyegetőzött. Hanem már akkor kilátszott a tervekből, beszédekből a vallás- és erkölcsromboló lóláb, mindössze fölöslegesnek vagy czél-szerűbbnek tartották az egész tervvel ki nem rukkolni.

Jöttek t. i. a választások s a szabadkőműves kormány jónak látta czélzatait egyelőre elrejtteni. Franciaország népe ma is erősen vallásos és erkölcsös s ha felismeri a kormány czélzatait, soha sem juthatott volna be kormányparti többség.

Mindössze egy kis lóláb lógott ki az egyesületi törvényből, azt pedig kevesen vették észre. Csak most látni, hogy a választások engedékeny hangulata és Waldeck-Rousseau be nem tartott ígéretei alatt egész fa-lovat csempésztek be a francia kamarába, melyből most bujkálnak elő a sötétség lovagjai, hogy halálos csapást mérjenek a francia katholicizmusra.

Mert az már a megöléssel volna egyenlő, a mit Brisson legutóbb indítványozott a francia képviselőházban. Azt akarja törvénybe iktatni, hogy tilos legyen tanítani mindenkinek, a ki pap, vagy pap volt, vagy csak keresztény katolikus iskolába járt is.

Ennél ostobább türelmellenség és elfogultság még nem merészelt nyíltan a világ elé lépni. A francia szabadság, egyenlőség és testvériség hazug puderré

lettek, melyek a zsarnokság rútságát akarják kendőzni.

Szabadság az, a mikor felekezetenküliségbe bortal és katonai fedezettel verik az embereket? Egyenlőség az, a mikor nem tehetsége és szorgalma, nem is végzett tanulmányai után ítélik meg az embert, hanem a szerint, hogy a feszület volt-e iskolája falán vagy a sz. k. Δ? Testvériséget hogy mer hirdetni az, a ki meg akar bélyegezni milliókat, csak azért, mert hisznek egy Istenben és annak parancsait követik, a ki előtt testvérek vagyunk mindnyájan?

Félre hát a hazugsággal, az álarcz-czal! Ne hirdessék a magyar lapok se Combesékről, hogy a szabadság zászlaját lobogtatja. Ez már nem is az anarkia vörös zászlaja, hanem a zsarnokság babonás előítéleteinek sötét gyászlobogója, mely alatt iskolák dőlnek romba s vezetőit vesztli a nép.

Bent van a fa-ló Párisban s álarczát elvetve megkezdte irtó háborúját az álmában meglepett francia katholicizmus ellen. A keresztény erkölcsök ellenségei vad kárörömmel szemlélik a pusztulást...

Pedig nem kell feledni, hogy a fa-ló elől menekülő trójaiak nem pusztultak el, szebb hazában hatalmas néppé gyarapodtak s az álnok görögök határain egyszer csak megjelent diadalmas légióival — Róma.

Dr. K. A.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap a. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 krétt. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 krétt. Más időben 50 kr.

A „TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

A rózsá hamva.

Irtá: Catulle Mendès.

I.

Ma reggel igen érzélgős volt a hangulatom. Egy eladó kisasszony idézte fel a lelkemben, akit tegnap este zongora mellett hallottam énekelni. Egy románzó dalot, melynek egy hangzott a vége, hogy a pillangók a rózsák szívére pihennek meg. Ma reggel egy kertbe csábultam be és az a kedves lelki állapotom csak még elevenebbé lett tőle. A kertben nem volt semmi vadság, semmi ágas-bogas bozót; a kék, piros és sárgás papucsvirágok oly szép rendben sorakoztak benne, akár csak a sèvres-i csészék és a száz porcellán csippek-csoppok valami falusi leányzó állványkáján; utjai homokján olyan egyforma, párhuzamos sugarakat huzgált a gereben, mintha zenekottát akart volna rájuk írni, kifogástalan virággyalai hajszálig hasonlítottak egymáshoz és olyanok voltak, mint a női ruhában a gyüretlen fodrok.

Az egész kert valami kellemes eszményt lehelte ki magából, csupa jó izlés áradt ki belőle és erőltettségnek nyoma sem volt benne;

kicsi, elegáns, csinos volt minden, akvarell témákban és hangulatokban nagyon bővelkedő. A júliusi nap bőven tékozolta arany álmát és ami végtelenség egy csokorba bele tud szorolni, azt mind leküldözte a kertbe.

Egy pillangó röpködött a levegőben; olyan volt, mint a kelyhéről lefújt két virágszirom. Kezére lebbent, és egy kevéske nagyon finom port hagyott rajta.

— Fehér pillangó, mondám neki (mert a románzó hatása alatt szívesen álltam szóba az ilyen gyenge szárnyas jószágokkal), hallod-e te fehér pillangó, no ne szökj el oly sietve, ülj le szépen erre a levélre — mert ha virágra ülsz, akkor csakis azzal bibelődöl, — aztán felelj nekem egy kérdésre. Tudod, van egy dolog, a mit már rég szerettem volna megkérdezni vagy tetőled, vagy valamely rokonodtól.

A pillangó csakugyan leszállott a levélkére aztán így szólt:

— Hallgatlak.

Mert hát miért is ne beszélt volna, ha már megszólítottam.

— Rózsának és lilomnak könnyüvértü kedvese te, szőttem tovább a beszédet, mikor egyik virágnak kelyhéről áttáncolatsz a másikra, valami lenge por rázódik le szárnyaidról; az illatszeres embereket is biztosan ez vitte rá, hogy sokféle rizsporokat készítsenek. Mond meg nekem már most, honnan szeded

a szárnyad porát? Másnak nincsen olyan szárnya, amelyikről hófehér por szóródnék szét.

Mondá pedig erre a pillangó:

— Furcsa! Furcsa!

Mivel pedig nem volt egyéb dolga, hát nagy kényesen méltóztatott meg is magyarázni. Sok mindenféle dolog nincs meg a könyvekben, amiket a tudósok se tudnak és én igazán azt hiszem, hogyha erdőn-mezőn lakó rovarokkal gyakrabban csevegnénk, nagyon sok dolognak megtudnánk a nyitját. Cserebogár, cziper, Isten tehénkéje, mennyi mindent tudna elmesélni.

II.

Az eleven élettől és fiatalságtól buzgó csodálatos édenkertben megszületett a vöröshajú Eva; és amikor tizenhat éves lett, — amely életkorban a mostani nők nem akarnak elég soká megmaradni — akkor rajongva bámulta az édenkert kimondhatatlan pompásságát; de még semmiféle kívánság se rágódott a szíve mélyén. Mert alig, hogy a patak tükrén meglátta a maga mását, nagy szánalom fogta el őt úgy az élő lények, mint az élettelen dolgok irányában. Az oroszlan lángsörénye bizonyára gyönyörű szép, mikor megmegrázza a napsugárban, de ha Eva kibontja a hosszú haját, az még ragyogóbban fénylik! A mennybolt színe lehet, hogy kék, de az ő karja s nyaka

A csanádi papság tiltakozása.

Az utóbbi időben a liberális sajtó indokolatlanul és mélyen sértő módon támadta a csanádi papságot s annak fejét *Desservffy* püspököt. Egyrészt a temesvári körlevél, másrészt a délvidéki pangermán mozgalom kapcsán magát a csanádi klérusnak vagy legalább egy részének hazafiságát vonta kétségbe a kazár sajtó, mire a csanádi klérus a következő erélyes tiltakozást tette közzé:

»A csanádi egyházmegyének összes esperesei és az esperesi kerületek kiküldöttei a mai napon a csanád-egyházmegyei papság segélyalapja ügyében közgyűlést tartván, nem hagyhatják szó nélkül azokat a támadásokat, amelyeket egyes hírlapok névtelen cikkekkel újabb időben az egyházmegye püspöke és papsága ellen intéztek. Az egyházmegye papsága teljes tudatában van azoknak a köteleességeknek, amelyek az egyház és haza szolgálatában teljesíteni tartozik és ezért e támadásokat mélyen sértett önérzete tudatában visszautasítja és kijelenti, hogy amilyen igaz és őszinte bensőséggel ragaszkodik az általános tisztelettel és szeretettel körülvevő főpásztorához, mint Istentől kirendelt legjobb atyához, a testvéri szeretet ugyanazon melegével és bensőséggel ápolja az egymáshoz való jó viszonyt és hazafiai köteleességek és a nemzeti hivatás teljesítésében megkülönböztetést magyar és nem magyar pap közt nem tűr. Nincs az egyházmegyének egyetlenegy papja sem, aki nem vallaná magát szívvel-lellekkel magyarnak és aki teljes erejét a reá bízott munka közben a magyar nemzeti ügynek nem szentelné. A támadásokban nyilvánuló rosszakarat és tudatlanság sem kedvetleníti el a papságot legszentebb hazafiai köteleessége teljesítésében, hanem hiven, lelke teljes meggyőződésével kitart azon zászló mellett, amelyet a hazafias erényekben meg nem gyanusítható főpásztor lobogtat. Lelkünk, testünk Istenünk és a magyar hazáé mindhalálig!»

Öngyilkos táblabíró.

Sárkány József, a szolnoki törvényszék elnöke, tegnap délelőtt *Budapesten* öngyilkossá lett. Levette magát a harmadik emeletről és szörnyen halt. A zsebében morfiomot és töltött revolvért találtak. Ugylátszik, e két mód között kétvázott, mielőtt a harmadikat választotta.

Az öngyilkos törvényszéki elnök fia volt *Sárkány* volt táblai elnöknek s aránylag rövid

idő alatt igen szép karriert csinált. A *Papakosza*-féle híres betörési pörben és később a *Gárdos*-féle bűnpörben ő vezette a vizsgálatot s mint ilyennek nagy volt a tekintélye a bíróság körében. Körülbelül három év előtt a budapesti törvényszékhez tárgyaló bíróvá nevezték ki. Ekkor történt, hogy régebbi idegbaja mindinkább rosszabbodni kezdett, úgy hogy néha heves rohamai miatt meg kellett szakítani a tárgyalásokat. Ez arra bírta felettes hatóságát, hogy felmentették a tárgyalások vezetésétől és a felebbviteli tanácshoz osztották be mint előadót. *Sárkány*, a ki ismerte kitűnő képzettségét s magát jeles jogásznak tartotta, ebben az áthelyezésben degradálást látott s azt hitte, hogy felebbvalói üldözik. Elkeseredésének minden alkalommal kifejezést is adott, míg nem végre tarthatatlan lett a helyzete a budapesti büntető törvényszéknél.

Körülbelül másfél év előtt *Szolnokra* helyezték át, a hol a törvényszék elnöke lett. Azonban itt sem érezte magát megelégedettnak. Idegessége miatt inkább csak az adminisztrációt vezette. A *Szentpéteri Sára* bűnpörében ő volt az esküdtbíró elnöke. Ebből az alkalomból ugy egyes napilapok, mint a *szaksajtó*, erősen támadta, mert a jogi vélemény szerint az esküdtekhez intézett kérdéseket rosszul szövegezte meg.

Sárkány József vagyonos ember volt, erélyes és megközelíthetlensége szinte közmondásos volt, ideges természete azonban senki előtt sem tudta őt rokonszenvesse tenni. Miután meghasonlott előbb a felebbvalóival, aztán a bírói karral, végül önmagával is meghasonlott s az kergette a halálba. Idegességének kétségkívül nagyon erős rohama lehetett utolsó órájában, a mit jellemzően bizonyít az, hogy a halál gondolatával foglalkozva, nem tudta a halál módját megválasztani.

TAJÉKOZTATO.

Okt. 26. Szigligeti-társaság ünnepélye: d. e. 11 órakor felolvasó ülés a Kereskedelmi Csarnokban; déli 1 órakor diszebed a Fekete Sasban; este fél 8-kor diszeledés a Szigligeti színházban.

UJDONSAGOK.

The Berlitz School.

Sokan vannak Nagyváradon, a kik szívesen tanulnának idegen nyelveket, ha volna rá módjuk. Sajnos azonban, a nyelvtanulás ma privát órákban oly drága pénzbe kerül, hogy a kinek nincs külön tehetsége és szorgalma a magántanulásra, az soha sem juthat idegen nyelvek birtokába s a világ zárva marad előtte.

Mert ma az idegen nyelvek birása az a kulcs, mely előtt megnyílik a külföld a maga hatalmas, pezsgő életével, dúsgazdag irodalmával. Mennyit merithetünk mi e kincsekből, ha többen hozzáférhetnénk!

A külföldön ezer olcsó mód kínálkozik idegen nyelvek elsajátítására, nálunk a privát órák méreg drágák s így a nemzet javarésze az idegen, különösen francia, angol, olasz és még inkább az orosz nyelv ismeretétől el van zárva.

Ezen a hiányon akar Nagyváradon segíteni az a néhány lelkes uri ember, akik meg akarják itt honosítani a Budapesten oly szép eredménynyel működő *Berlitz*-féle nyelvtanítási rendszert.

A következő felhívást hocsátják ki:

Felhívás!

Több oldalról nyert biztatás folytán, az idegen nyelvek legkönnyebb módon való elsajátítását közvetítő *The Berlitz School of Languages* részéről Nagyváradon tanfolyam létesítése iránt tettünk lépéseket, minek eredménye az lett, hogy ezen iskola vezetősége kilátásba helyezte célunk elérését azon esetre, ha egy-egy nyelvre 35—40 jelentkező részéről a tanfolyam anyagi kívánalmára nézve biztosítékot nyer.

Miután biztos tudomásunk van arról, hogy városunk művelt közönsége részéről igen sokan vannak, kik idegen nyelveknek könnyebb módon való elsajátítására vágyakoznak, felkérjük azon t. hölgyeket és urakat, kik a tanfolyamon résztvenni óhajtanak, hogy ebbeli szándékukat alulírtak bármelyikéhez egy levelező-lapon 1902. november hó 10. napjáig oly kijelentéssel bejelenteni szíveskedjenek, hogy a díjnak három óra előre való fizetésére magukat kötelezik.

Tájékoztatásul megjegyezzük, hogy fran-

valóságos eleven hó? Eva tehát büszkén tekintett le az új természetre s így szólott magában: »Szép, szép, az bizonyos; de hát csak eddig van?« Aztán leült egy fa alá, s azszal mulatozott, hogy finom ujjain nevetve csókolgatta a körmöskéket.

De egyszer aztán meglátott egy rózsát.

III.

Ott állt előtte a Rózsza, diadalmos bájosságban; alig is volt még rózsaszínű, hanem majdnem fehér. Kinyílt és fénylett mint egy virág, amely csillag is lehetne! Sugárzott és eleven volt mint egy csillag, amely asszony is lehetne! Egy arra menő tigris amikor meglátta sirva fakadt a gyöngéd érzelmektől!

Akkor aztán Eva zavarodást érzett a lelkében. Megértette, hogy ime m st már mindörökké vetélytársa támadt! Bármí szép is volt ő, a Rózsza se csunyasabb. Illatra, mosolygásra, színre is egyforma mindakettő, így hát a napok végeztéig szüntelen harcz lesz közöttük. A költők is hiába erőlködnek majdan, hiába zengnek, hogy szívük hölgye szebb a virágok virágánál. Eva azért mégse ringatózott csalóka álmokon. Jól tudta ő, hogy a Rózsza mindig dacolni fog vele, mindig pompásabb lesz, s mindig legyőzi őt; a nőnek örökös megalázása lesz az, hogy ehhez a nyiladozó vetélytárhoz fogják hasonlítani.

A többi teremtet dolgok mind meghódol-

tak Eva előtt, csak ez az egyetlen virág nem hajtott fejet; és Eva mondhatlanul elsomorult. Már most a forrásvíz tiszta tükrében nem nézegette magát többé, nem nézegette többé a fehér hattyukat, amint a tavak mennyei azurján játszadoznak; egész éjszakákat keserű gondokban virrasztott át és amint órák hosszat üldögélt a fák árnyékában, ujjacskájának rózsás finom körmét nem csókolgatta többé.

Nagy keserűségében arra határozta magát végre, hogy elpusztítja a virágot, mely a páratlan szépség diadalát elvitatta tőle. Jól tudta ő, hogy egy halott rózsza még nem jelenti minden rózsák pusztulását, hiszen tavaszkor és nyáron minden évben szebbnél-szebbek fognak megszületni, s szeggyent hoznak az ajakra, mely nem oly piros, mint ők maguk. De legalább az első sérelemért bosszút áll majd, s megmutatja, hogy a vetélytárs győzedelmét nem tűri megtorlás nélkül! El inte azt gondolta, hogy széttepi az ellenséget, fogaival szétharapja, labáival porba, a kavicsok közé betapossa és megmaradt rongyát a dühös szél játékaul adja. Látta egyszer, hogy egy ölyv megragadott egy pacsirtát; ő is úgy fogja megragadni ezt a rózsát! De aztán mégis csak másféle büntetést gondolt ki.

Száraz fűvekből málácskákat rakott a homokra s egy világító bogarat rápotyantva, meggyújtotta; aztán mikor már lánggal kezdtek égni a száraz fűvek, leszakította a virágot és a tűzbe dobta. h, hogy reszkettek a zsengő szirmok, s milyen panaszos zizezéssel zsigorodtak

össze! Milyen szomorú kegyetlenség volt, mikor az a harmatos fehérség, az az illat, az az élet, mind az a báj lángra kapott! Végre nem maradt meg egyéb az eleven parázson, csak egy kevéske fehér por, — a Rózsza hamva, — és a nő, a máris kegyetlen nő, meg volt elégedve a művével.

IV.

De az édenkert pillangói között nagy kétségbeesés keletkezett.

Mert ők szerették a rózsákat, melyet a nő annyira meggyűlölt. Micsoda? Hát már nincsen többé? Már ezután, gyönyörtől reszkette nem szállhatnak többé a rezgő szirmokra és szívének balzsamos titkát nem simogathatják többé a szárnyaikkal? A gyászos munka alatt rettenően megzavarodva röpködtek a könnyörtelen hóhér körül; Éva meg se látta őket, annyira elfoglalta a bosszúállás. Most diadallal indult tovább, a pillangók pedig az elhamvadt kis fűmáglya körül a hőnszeretett virág sápadt maradványát nézegették.

Legalább megörzik, amit még kaphatnak belőle.

Sokan voltak s csapatostul vetették magukat a drága ereklyére és egymás után meghengerezték benne... A pillangók szárnyán azóta csillog az illanó finom por — a rózsza hamva.

ezis, angol, magyar, német és olasz nyelvekben lenne rendszeres oktatás nyerhető és ha kellő számú jelentkező lenne, orosz, spanyol, cseh, szerb és román nyelvekben is.

Egyelőre francia és angol nyelv cursust vetünk tervbe.

Külön férfi és hölgy cursus és 12 éven felüli gyermekek részére, külön gyermek cursus és végtül kezdők és előrehaladottabbak részére külön-külön tanfolyamok lesznek be rendezhetők.

A díjak tekintetében megjegyezzük, hogy beiratási díjképen egyszer s mindenkorra 2 korona fizetendő; tandíj pedig 4-9 tagból álló osztályokban 12 lecke egy-egy tanulóra 14 korona.

24 lecke egy-egy tanulóra	26 kor.
36 „ „ „ „	38 „
50 „ „ „ „	52 „
72 „ „ „ „	72 „

Kelt Nagyváradon, 1902-ik évi október hó 24-én.

Dr. Rosenthal Mór,
ügyvéd.

Dr. Fodor Gyula,
ügyvéd.

Dr. Sarkadi Lajos,
kamarai titkár.

A Tiszántúl naptára.

Uj évfolyamunk felé közeledvén, olyan újítást kívánunk behozni lapunknál, a mely bizonynyal összes olvasóink meglegedésével fog találkozni.

A fővárosi nagy lapok példáit követve, a Tiszántúl is naptárt ad újévi ajándékkul olvasói kezébe.

Nagy alakú, gazdag tartalmú naptár lesz ez, mely vetekedni fog tartalom és kiállítás dolgában a fővárosi naptárakkal.

A Tiszántúl Naptára

tartalmazni fogja az elmúlt évben elhunyt jelesink arcképét és életrajzát. Felvonul előttünk ez a veszteségeiben oly nagy év, csoportosítva egy-egy kidőlt hatalmas emberünk, egy-egy nagy férfi életrajza körül.

A Tiszántúl Naptára

gazdag szépirodalmi tartalommal is fog megjelenni. Lapunk belső és külső dolgozóitársain kívül fővárosi írók is vesznek részt a naptárnak minél magasabb színvonalra emelésében. Ezenkívül

A Tiszántúl Naptára

egy igen hasznos, ügyvédek, kereskedők, lelkészek, tanítók, jegyzők s általában minden, a közéletben szereplő egyén részére nélkülözhetlen részt fog tartalmazni:

Biharmegye és Nagyvárad város czimtarát.

Ezt a részt igyekszünk minél gazdagabbá, minél teljesebbé tenni. Épp azért ez úton is felkérjük az összes, Nagyváradon és Bihar megyében létező egyházi és világi, katonai és polgári, állami és községi hatóságokat, egyesületeket és olvasóköroket: *szíveskedjenek tisztikaruk, illetve hivatalnokaik teljes névsorát hozni, és hó végeig beküldeni*, hogy naptárunkban teljes és pontos névsort közöljünk.

A Tiszántúl naptárát

lapunk minden előfizetője ingyen kapja; a ki nov. 1-től a Tiszántúl-ra előfizet 1/4 évre mint új előfizető is igényt tarthat karácsonykor a díszes naptárra. A Tiszántúl előfizetési ára lapunk homlokán olvasható.

A Tiszántúl
kiadóhivatala.

A Tiszántúl
szerkesztősége.

* Személyi hír. Gróf Vay Sándor és neje városunkban időznek.

* A polgármester szabadságán. Rimler Károly polgármesternek még a szeptember havi közgyűlés 6 heti szabadságát engedélyezett, azonban a város fontos ügyei, különösen a nagy kölcsön és a villamos világítás kérdése annyira igénybe vette a polgármester idejét, hogy szabadságát nem vehette igénybe. Mivel ezek a város életére annyira fontos dolgok már elintézését nyertek, a polgármester tegnap két hétre elutazott Nagyváradról. Ez idő alatt is azonban információt nyer az egyes minisztériumokban elintézés alatt álló városi ügyekről.

* Vilmos császár a pápánál. Rómából táv-iratozzák a P. L.-nak: Az Itálie értesülése szerint Vilmos császár 1903 ban, a pápa uralkodói jubileumára Rómába érkezik. A császárt a Quirinából a Vatikánba ötven porosz gárdista fogja kísérni.

* Prohászka legújabb beszéde. Dr. Prohászka Ottokár, a magyar klérusnak ez a tüneményes szónoki tehetséggel megáldott s rendkívüli képzettséggel bíró genialis tagja minden hónapban elmékedést tart Budapesten a Mária-kongregáció Damjanich-utcai házában a fővárosi művelt katolikus férfiak számára. Legutóbb esztőtörtéket tartott ilyen elmékedést igen nagy számu hallgatóság előtt. E beszédben a vallás és a hit fogalmát fejtegette. A természettudományok alapjára helyezkedve, természettudományi módszerrel bizonyította a vallás szükségességét. A természetben, ugymond, nincs fény, nincsenek színek, csupán éterhullámok, a fény és szín fogalma csupán a látó érzék útján támad; a természetben nincs a hangoknak harmóniája, csupán a jó hallású fül érez harmóniát. Az a megismerhetetlen valami, a mit léleknek nevezünk, a gondolkodás során szinte kéacszerűség érzetével jut el a valláshoz. A religió alapértelme a lekötöttség érzése, miként a földobott kő okvetlenül visszahull a földre s nincs erőnk, mely kilökhethető a föld vonzása köréből, ugy a XVIII. század vallástalan bölcselkedői sem bírták az emberiséget a vallás érzésétől megfosztani. Visszatérünk a valláshoz. Kerünk bölcselkedői, a kik nem katolikusok is, szeretettel, imáddal fordulnak Krisztushoz, tisztelettel Máriához. A vallás kényszerítő fogalma mellett szelid, engesztelő érzés a hit, annak tudata, hogy Isten kinyilatkoztatta magát, hogy mindig és mindenben ott van mellettünk. Az ily irányu elmékedésnek manapság ugyancsak helyet kell engedni a művelt ember gondolkodásában.

* Uj posta- és táviró-igazgató. A hivatalos lap jelenti, hogy a király Sipos Kálmán posta- és táviró-tanácsost, posta- és táviró-igazgatóvá nevezte ki.

* A virilis család. A jövő évi legtöbb adót fizetők névjegyzékének összeállítása alkalmával felszólalás történt az ellen, hogy a Moskovits A. és fia czég, valamint a Moskovits Mór és fia czég adója szét van osztva a czégtársak között s ily úton a Moskovits-család hai tagja van felvéve a virilisek közé. A központi választmány öt Moskovitsot bent hagyott a névjegyzékben, Moskovits Adolfot azonban törülte. Ez ellen tegnap Moskovits Miksa felebbezést adott be. — A czégek adójának szétosztását nem engedi meg a törvény, pedig itt világosan az történt, mert köztudomás szerint két Moskovits szeszgyár van Nagyváradon s ezek mint társas czégek vannak bejegyezve. És e két gyárnak az adóját sehol sem találjuk a kivételben és főkönyvben. Ideje volna már, ha a dolog valódi állásáról felvilágosítanak a köz-igazgatási bíróságot.

* A szent korona középiskoláinkban. Polgár Gyula, az ismert nevű színész elkészítette a magyar szent korona meglepően hű és művészi utáizatát. Gyönyörű ötvös munka ez a korona, alakra s nagyságra tökéletesen egyező azzal, mely kilencszáz év óta övezi a fölkenet magyar királyok homlokát. A művet Polgár több évi, fáradságos munkával készítette s a másolat szédszedhető lévén, szemlélhetővé teszi a korona történeti és ötvösi érdekességeit. A gyűjteményben ott vannak az összes főbb királyi klenódiomok is. Mivel igen kevesen vannak, kik eredetiben láthatnák a szent koronát, becsülendő Wlassics miniszter elhatározása, melylyel az összes tanintézeteknek ajánlja e mű meglekintését.

* Diákélet. A nemzetközi diákszövetség magyar osztályának elnöke Szemenyey lemondása után Zsembery István lett, főtitkárrá pedig Hindy Zoltán és budapesti főkonzullá Margittay Ernőt választották meg. Ennek a tisztikárnak lesz a feladata, hogy a magyar érdekeket a külfölddel szemben képviseljék.

* Ujabb felebbezések a szikvizadó ügyében. Hogy Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának azon legutóbbi határozata, amelylyel a szikvizadó bérletét további 6 évre ismét Feldmann Izidornak adta ki, mily visszatezést keltett a törvényhatósági bizottság nagy többségénél, éléken mutatja, hogy már három felebbezést adtak be a bérbeadást kimondó határozat ellen. Már megemlékeztünk Schütz Albert és társai felebbezéséről, amelyet 19 városatya irt alá. Tegnap egy másik kellőleg indokolt felebbezést nyújtott be dr. Stokker József, amelyet 25 törvényhatósági bizottsági tag irt alá. A közgyűlésen tudvalevőleg 31 szavazattal, 25 ellen mondották ki a határozatot, tehát a törvényhatóság tagjainak alig egyharmadrésze foglalt állást a bérbeadás mellett, míg a felebbezéseket 44 városatya irta alá. Pedig a dolog nagyon jól volt Feldmann érdekében szervezve s a bérletet óhajtok mindannyian megjelentek. Ez is mutatja, hogy mily káros eredményei lehetnek annak, ha a városatyák gyéren látogatják a közgyűléseket. A harmadik felebbezést Zana Agoston és négy polgár adták be a szikvizadó bérlete tárgyában.

* Nincs bünös. Igen ritka eset az, mikor valamelyik ügyészség börtönéből kifogynak az olyan nagy bünösök, kiknek büntetési felett az esküdtsek ítélkeznek. Ez a ritkaság most Nagyváradon történt meg, mert a helybeli esküdtsek e hóban többé nem jön össze ítélkezni. Kérdés, vajjon meddig fog tartani e becsületes világ Nagyváradon és környékén.

* Fadrusz Zilah diszpolgára. Fadrusz János szobrászt, a zilahi Wesselényi-szobor és a pogány oltár zseniális alkotóját, a tősgyökeres kis magyar város, Zilah, tegnap tartott közgyűlésén nagy érdemeinek elismerésül és azért, hogy a kun-szittya felirata miatt is méltán híressé vált pogányoltárral a várost tiszteletdíj elfogadása nélkül megajándékozta, nagy lelkesedéssel diszpolgárrá választotta. A diszpolgári oklevelet, a melyet ősmagyar rovásírással irtak meg, Diószeghy báró polgármester vezetésével küldöttség fogja a mesternek át-nyújtani.

* Dankó javára zeneestély. Felhívás ment az ország összes cigány bandáihoz, hogy a nagy beteg nótafa: Dankó Pista javára gyűjtse- nek s az ő édes bus nótáiból az ő javára zeneestélyt rendezzenek. A nagyvárad egyik legjelesebb cigány banda: a Bura Károly zenekara az első, amely a beteg dalköltő segélyére siet. Hétfőn este a Rimanóczy-szálloda éttermében a legszebb Dankó-nótákból zeneestélyt tart, Dankó javára.

* **A Pázmány-Egyesület Pécsen.** A katolikus írók és hírlapírók szövetsége, a Pázmány-Egyesület, mely városunkban tartotta első vidéki választmányi gyűlését, az őszön Pécsre rándulnak le és ott fogják megtartani november 9-én választmányi gyűlésüket. Ez alkalomból a fővárosból s a vidékről számos tag fog élni dr. Margalits Edé egyetemi tanárral Pécsre utazni. A vendégek tiszteletére a pécsi kath. kör nagyszabású felolvasó estélyt rendez, melyen Margalits dr., Gyürky Odón stb. fognak szerepelni.

* **A Városligetre nincs pénz.** A Városligethez vezető utat óriási költséggel kivágatta a város, azonban a liget most még jobban el van hagyva, mint azelőtt. A rendezésre nincs pénz. Ragány János v. főszámvevő előterjesztést tett, hogy a rendezéshez szükséges 22600 koronára az 1903. évben sem talál fedezetet s így a rendezést legfeljebb egy kölcsönből lehetne fedezni. Egy más módot is ajánl a főszámvevő. Az 1904 ik évtől kezdve évenként bizonyos összeget venne fel a város s így majd részletekben lehetne a ligetet tűrhető állapotba hozni. — És Rátkaytól azt kívánták, hogy paradicsomkertet csináljan a város évi 400 korona segélyéből.

* **Megőrült bánatában.** Egy szerencsétlen leányt szállítottak be a napokban a nagykarolyi örültek házába. *Hoksa* Marinak hívják a szegényt. Szuszkóról vitték a szomorú helyre, mert elméje elborult attól a sok csapástól, a mi alig fél év alatt érte. Özvegy *Hoksa* Antalné együtt éldegélt legényfiával és felölt leányával. A leány már jegyben járt *Sargulya* Mátéval, amikor a leány anyja hosszas szenvedés után a nyáron meghalt. A fiatalok akkor elhalasztották az esküvőt őszre. Az asszony halála után két hónapra *Sargulya* egy korcsmai verekedésbe keveredett, hol annyira összeszeszurtkálták, hogy egy hónapi kinszenvedés után szintén meghalt. A szegény leányt ez a két csapás annyira megrendítette, hogy buskomorrá lett s bátyjának, a ki hű vigasztalója volt, csak nagy nehezen sikerült a megtört leány lelki nyugalmát egy kissé helyreállítani. Pár héttel ezelőtt, a mikor már azt hitték, hogy a leány kiheveri a súlyos megpróbáltatásokat, újabb csapás érte. Testvérbátyja, *Hoksa* Antal, a ki támasza és eltartója volt, véletlenül egy rozsdás vasszegbe lépett, a mi keresztülhajtolt a lába fején. A szegyet kivették ugyan, de a sérült láb elkezdett dagadni és mire orvost hívtak, már nem lehetett segíteni a beteg vérmérgezés következtében meghalt. *Hoksa* Marin bátyja temetésén kitört az örültség. Mikor a koporsót leeresztették a sírba, utána ugrott s minden áron fel akarta szakítani a koporsót, mikor pedig a sírből kivették, letépte a ruhát magáról. A jelen voltak csak nagynehezen tudták megfékezni s azóta állandóan kényszerzubonyban tartották, a míg beszállithatták az örültek házába.

* **A villamos központi telep elhelyezése.** Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága tudvalevőleg elhatározta, hogy a villamvilágítási központi telepet a régi sertésvásártéren és a szomszédos Rosenfeld féle telken építi fel. Hogy a telek melyik részén helyezék el a telepet, még nincs megállapítva s éppen e tárgyban gyűl össze tanácskozársra a villamos világítás tárgyában kiküldött bizottság ma, szombaton délután 3 órakor.

* **A közutak költségvetése.** Az 1890. évi I. t.-cz. 22. §-ának rendelkezéséhez képest ezennel közhírré teszem, hogy a törvényhatósági közutak építése és fenntartására vonatkozó 1903—1904. évi költségelirányat a közigazgatási bizottságnak az utadószámlák és minimumok iránti külön részletes nyilatkozatával együtt a városi adóhivatalban 1902. évi októ-

ber hó 25-től november hó 8. napjáig bezárólag terjedő 15 napi közszemlére kitétik. A fenebb említett költségelirányzat, valamint a közigazgatási bizottság részletes nyilatkozata közszemlére történt kitétele alatt d. e. 9—12-ig és d. u. 3—5 óráig megtekinthető. Egyesek az elirányzat ellen felszólalhatnak és felszólalásukat írásban a kitételi idő tartamának lejárata napjáig a polgármesterhez benyújthatják. Nagyvárad, 1902 október hó 4-én. *Bordé* Ferenc polgármester helyettes.

* **Zana** Agoston felebbezése. Alig van ember Nagyváradon, aki annyira igénybe vevné a belügyminisztert felebbezéseivel, mint Zana Agoston. Minden fontosabb közgyűlési határozat az ő apellációjával kerül a miniszteri bureaubá. Legutóbb több felebbezését meglelezték, mert elfelejtett bélyeget ragasztani rá. Ez azonban nem vette el a kedvét Zanának a felebbezésektől. Tegnep három felebbezést nyújtott be a városnál. Megfelebbezi a szikvizadó bérletének meghosszabbítását, a villamos telep helyének kijelölését, illetve e célra a Rosenfeldtelek megvételét. A harmadik felebbezést pedig az ellen adta be, hogy a közgyűlés elengedte az orth. izr. hitközségek az iskola céljára vásárolt telek árát, 12,000 koronát. Ezuttal azonban Zana még más négy adófizetőt is aláíratott a felebbezéseknél.

* **Kossuth** Ferenc a poétának. *Katona* Mihály, a nagyváradai községi polgári fiúiskola pedellusa tudvalevőleg minden hazafias alkalomkor elzengi rimekben honfiai érzelmeit. A Kossuth ünnepre írt költeményének egy példányát *Kossuth* Ferencnek is megküldötte, melyre a következő köszönő válasz érkezett *Katona* Mihály czimére:

1902. okt. 23.

Igen tiszelt Katona Mihály ur!

Szép és hazafias költeményeinek példányait megkaptam és köszönöm.

Ha ezekért elismerésem kifejezésével késtem, ez azért volt, mert a mint képzelheti, nagyon sok dolgom van.

Tisztelelje

Kossuth Ferenc.

* **A kitagadott fiu bosszúja.** Egy elvetemedett fiu borzalmas gyilkosságáról értesülünk *Kökényes*ről, hol *Burinkai* András odavaló gazdaembert a saját fia megölte. Az öreg *Burinkai* Andrásnak egyik fia, Péter, annyira kivált a családból gonosz hajlamai miatt, hogy az apja pár évvel ezelőtt kénytelen volt a háztól elzavarni. Az anyja pedig, ki a mult hónapban meghalt, halála előtt végrendekezve a gyermekeire hagyott egyenlő arányban mindent, csupán a csavargó fiunak nem hagyott semmit. A kitagadott fiu valahogy megtudta, hogy az apja beteg. A mult vasárnap váratlanul hazaérkezett. Ott azután megtudta a fiu azt is, hogy az öreg végrendekezett és őt kitagadta a vagyomból. Hétfőn kileste az alkalmat, a mikor a testvérei nem voltak otthon. Elment apjához a kivel eleinte nagyon alázatos hangon beszélt. Az édesanyja mit sem sejtve pár perczre távozott a szobából. Ezt az alkalmat felhasználta a gonosz fiu, kést rántott elő s azzal az ágyban fekvő öreg embert kétszer mellbe szurta, azután pedig a nyakát elmetsette. A gyilkosság után a fiu elmenekült, de még azaup elfogták a határban és bevitték a törvényszékhez.

EGYESÜLETEK.

A jogakadémia zene-egyesülete.

Régi óhaja teljesült a kir. katolikus jogakadémia ifjúságának, ugyanis tagjai sorából tegnep megalakult a zene és dalos egyesület. Nagy érdeme van ebben Dr. *Agoston* Péter

jogakadémiai tanárnak, ki mint lelkes barátja az ifjúságnak, odaadó buzgósággal karolta fel a zene-egylet ügyeit is. *Szolcsányi* Béla ifjúsági elnök is nagyban buzgózkodott az egyesület megalakulásán. Tegnep délután 5 órakor volt az alakuló gyűlés, melynek egyedüli tárgya a tisztviselők választása volt. Tanárelnök: dr. *Agoston* Péter. Ifjúsági elnök: *Fehér* Adolf III. éves. Jegyző: *Alliquander* Kálmán II. éves. Pénztárnok: *Reis* József II. éves. Ellenőr: *Voszka* István III. éves. Szertáros: *Szeghalmi* Bálint I. éves. Ezzel a gyűlés a tanárelnök lelkes éltetése mellett véget ért.

IRODALOM.

170. Oroszországnak a világtörténelemben való beleszólását kezdi rajzolni a Nagy Képes Világtörténet 170. füzete. Ez a hatalmas nép, mely nagyságára fél Európával vetekedő gazdag mezőt és jégborította rónáit lakja, a természetes, szinte állati erőnek feltülmulhatatlan képe. Nemzeti karakterében megvan égbajlatának zordon egyhangúsága, egének borultsága. Annyi erő és nyugalom van benne, mint a Volgában, az ő nemzeti folyójukban, mely széles medrében lassan hőmpölygeti iszapos, szőke habjait.

Ez a hatalmas nemzet méltó uralkodót nyert végre *Katalin* cárnőben, kit Nagy *Fridrik* nem hiába hasonlított *Xeno* görög császárnéhoz és *Medici* Máriához; trónját férjének és rokonának holttestén építette fel. Egészen magaslatán állott kora műveltségének és nagy súlyt helyezett arra, hogy folytonos összeköttetésben legyen a francia irodalom legfőbb képviselőivel, különösen *Voltaire*el és *Diderot*val. El volt határozva európaivá tenni Oroszországot nemcsak hatalmi tekintetben, hanem műveltségre nézve is és legalább személyes eljárását tekintve, humánusabb volt, mint bármely előbbi fejedelem. II. *Fridrik* és *József* mellett ő legkitűnőbb képviselője a felvilágosodott abszolutizmusnak.

Katalin cárnőről szól a Nagy Képes Világtörténet most megjelent 170. füzete.

A 12 kötetes nagy munka szerkesztője *Marczali* Henrik, egyetemi tanár, ki egyttal e kötet írója is. Egy-egy gazdagon illusztrált kötet ára díszes felbörkötésben 16 korona; füzetként is kapható 60 fillérjével. Megjelen minden héten egy füzet. Kapható a kiadóknál (*Révai* Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytársaság Budapest, VIII., Üllői-ut 18. sz.) s minden hazai könyvkereskedés útján, havi részletfizetésre is.

SZINHÁZ.

HETI MŰSOR.

Szombat: Párisi élet.

Vasárnap: délután: *Boccaccio*, este: *Fenu* az eranyó, nincsen kas. (Diszeládás a Szigligeti társaság jubileuma alkalmából.)

X asszony. Tegnep este került másodszor színpadra az X asszony című francia bohózat. Jó játék volt ugyan, de összhang sehol *Toth* Elek (*Philippe*) mesterien alakított szerepével ért el hatást, de tapsot keveset. *Pintérné* (X asszony) nagyon tetszett, énekét és tánczát meg kellett ismételnie. Jó volt még *Krasznay*. A többi szereplők mind izléstelenül játszottak. *H. Novák* Irén a milyen kedves volt multkor, most olyan közömbös. Lehet ugyan, hogy meg volt benne az igyekezet, de mint látszott, nem a szerepére gondolt és így igen sok szőhibát is ejtett. Vank *Pista* egy új alakítását mutatta be tegnep este az inas szerepében, melyet mesteri módon jegesmedvévé alakított át. A zenekar a szünetekben keserítette a közönséget.

N. Gy.

Párisi élet. Ma, szombaton este a most felújított Offenbach operettét, a „Párisi élet”-et játsszák másodszer a színházban. Amon Margit, Bilkey Irén, Márkus Aranka a női főszereplők. Az egész operett személyzetnek dolgot ad különben az operett, melynek második előadása iránt is nagy az érdeklődés.

Vasárnapi előadások. Vasárnap délután operett kerül színre a Szigligeti-színházban, még pedig a régi, klasszikus operettek egyik legkedveltebbike, „Boccaccio”. A címszerepét Amon Margit játssza, Bilkey Irén, Márkus Aranka, Székely Anna, Pintér Imre stb. a többi főbb szereplők. Este diszeldadás lesz a „Szigligeti-társaság” tizéves jubileuma alkalmából.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 87.

Bérlet 23. sz.

Ma szombaton, 1902. október 25-én

Párisi élet.

Vig operette.

S Z E M E L Y E K:

Gondremark báró, gazdag svéd birtokos	— — —	Szatmári Arpad
Gondremark báróné, neje	— — —	Márkus Aranka
Gordfen Raoul	— — —	Tóth Elek
Bobinet	} párisi uracsok	Bérczi Gyula
Gontran		Kohári Pál
Metella	— — —	T. Pogány Janka
Fritz, cipézmester	— — —	Pintér Imre
Gabriella, keztüvarrónő	— — —	Amon Margit
Pompa di Metadoros, braziliai	— — —	Perényi
Prosper	} inasok	Pintér Imre
Urbain		Deésy Alfréd
Madame Quimper Karadecz, főrangú özvegy párisi háztulajdonosnő	— — —	Benkő Jolán
József, bérszolga a „Grand Hotel”-ben	— — —	Kalmár Béla
Paulina, Quimper Karadecz szobalánya	— — —	Bilkey Irén
Klára	} Quimper Karadecz házmesterének unokahugai	Kulinyi Mariska
Leónia		Peterdi Etel
Luiza		H. Czene Stefi

HELYÁRAK: Nagypáholy 7 ft. földszinti és első emeleti páholy 6 ft. Másodemeleti páholy 4 forint. Szőnye 1 ft 50 kr. Körzék 1 ft 20 kr., Tálalásék, 1 ft. Erkölyülés 1-ső sor 60 kr., közép 2-ik sor 50 kr. Erkölyülés oldal 2-ik sor 40 kr. II. emeleti zártzék 30 kr. Földszinti állóhely 50 kr., Diák és katonajegy a földszintre 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Egy szinlap 10 kr.

A holnapi előadásra jegyek már d. u. 3 órától előre válthatók.

Jegyek előre válthatók színház jobb oldalán, a bérházzal szemben, d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás 7 órakor

Kezdeté fél 8 órakor, vége 10 órakor.

Holnap vasárnap, okt. 26-án:

Délután 3 órakor félhelyárrakkal:

Boccaccio.

Operette.

Este hét és fél órakor rendes helyárrakkal:

Fenn az ernyő nincsen kas.

Vigjáték.

MULATSAG.

Az izr. nőgyelet mai teaestélye iránt nagy érdeklődés mutatkozik. A rendezőség, élén az agilis elnöknővel, özv. ifj. Schwartz Abrahamnéval mindent megtettek, hogy a jótékony célt szolgáló mulatság mentül jobban sikerüljön. Az estélyen a párolgó teát ur nők fogják felszolgálni. A teaestély fél 9 órakor kezdődik s tánczszal lesz egybekötve.

Igazságszolgáltatás.

Vizsgálat a margittai választás ügyében.

Szatmári Mórnak, a margittai függetlenségi párti képviselőnek mandátumát tudvalevőleg petícióval támadták meg. A Kuria két körülményre el is rendelte a vizsgálatot, s annak vezetésével a nagyváradi Itélőtáblát bízta meg. Az egyik körülmény, melyre a vizsgálat el van rendelve, az, hogy Szatmári Mór 1902. évi június 5-én Papfalván 70—80 főnyi gyülekezettel megtartott programbeszédében ezeket mondta:

»Az ország csak az uraké, nem tiétek, szegény embereké; az urak bővelkednek minden jóban, ti meg nélkülöztök mindent. Ti csak azért dolgoztok, hogy az urak zsebre vágjanak mindent... Látjátok ezeket a zöldelő halmokat? szegény nép! Ti vetettétek, ti dolgoztátok meg véres verejtékkel, de más fog abból aratni... Látom, hogy nagyrészen csizmatok sincsen, szegények vagytok, arra sem telik.«

Ebbe a passzusba a petícionálók osztály ellen való izgatást magyaráznak bele.

A Curia rendelete folytán *Ritók* Zsigmond kir. táblai elnök ezuttal is dr. *Flopu* György táblabíró bízta meg a bizonyítás felvételével, aki az Örley elleni vizsgálatot is vezette.

Dr. *Flopu* György táblabíró már meghozta végzését s e szerint *november hó 5-én Margittán, a kir. járásbíró hivatali helyiségében megkezdte az elrendelt bizonyítás felvételét.*

Összesen 65 tanu van beidézve kihallgatásra részint Margittáról, részint a választókerülethez tartozó M.-Petri, Papfalva, Almaszeg, Bozsaly, Tóti községekből.

A kihallgatás utolsó határnapjául nov. 15-ét tűzte ki Flopu bírő, ha ugyan eddig befejezheti az összes tanu kihallgatását.

A petícionálók ügyvédje dr. *Tetelleni* Ármín fővárosi ügyvéd, míg a választást *Aigner* Adolf érsekújvári takarékpénztári titkár és dr. *Erdős* Samu budapesti ügyvéd védik. Jegyző *Forrás* Gyula margittai kir. járásbíró aljegyző lesz.

A bizonyítási eljárás *Szatmári* Mór képviselő is jelen lesz.

A november havi esküdtek.

A nagyváradi kir. törvényszéknél tegnap délelőtt sorsolták ki a november havi esküdteket. *Nagy* Ferencz elnöklésével a tanács következőképen alakult meg: *Pallay* Jenő és *Csulyok* Béla t. bírók, mint tanácsbírók. Jegyző: *Jakab* Mihály. A vádhatóságot dr. *Korn* Lajos ügyész, az ügyvédi kamarát pedig *Hlatky* Endre képviselte. A sorsolás eredménye a következő:

Rendes esküdtek: Farkas József kertész. Dr. Wallner Ödön m. t. főügyész. Madarász Gyula kőmives. Óó Mihály tanító. Polyák Károly földbérő Bihar. Jelinek Ferencz kertész. Dr. Garán János orvos Székelyhid. Váradi Manó mérnök. Récesy József óras Széplak. Timár László ny. vasuti tisztv. Bucs. Popovits György kisbíró. Cséffa. Pázmán Dániel asztalos. Erdei Mihály földműves B.-Ujlalu. Gesztesi Ödön tb. alszámvevő. Huszár Károly tanár. Fóris Mihály szijgyártó. Biczó János tanító. Böszörményi Lajos ref. lelkész Nagyszalonta. Id. Da esházy László földműves B.-Sz.-Márton. Dr. Gyémánt Jenő ügyvéd. Fuszek Lajos irodatiszt. S. Balogh Mihály földbirt. Nagyszalonta. Csepregi Mihály földbirt. Nagyszalonta. Magyar Gyula m. irattárnok: Dutkai Dezső gazdatiszt Sarkad. Bihari Károly pénzügyi fogalmazó. N. László János földműves B.-Ujlalu. Laendler Ferencz műkögyáros. Farkas György ügyvéd Margita. Bodó Imre földműves Bors.

Pót esküdtek: Incze Lajos építész. Steiner Benjámín fakereskedő Dr. Popovics Miklós orvos. Schwartz Farkas magánzó. Moskovits Adolf szeszgyáros. Kállay Albert pintér. Freiberger Albert ke-

reskedő. Tarsoly Ferencz asztalos. Kandel József kereskedő.

A novemberi esküdtszéki időszak az utolsó időszak lesz ebben az esztendőben. Deczemberben szünet lesz. Deczemberben állítják össze a jövő évi esküdtek alaprajstomát.

Itélet a „Gajary” lobogó ügyében.

Három napi főtárgyalás után tegnap itélkezett a nagyváradi kir. törvényszék a henkeresi ismeretes zendülés ügyében.

Az elnök tegnap délelőtt 11 órakor hirdette ki az itéletet, mely szerint Mátyás Míront, Bogosel Andrást 5—5 napi, Páll Tódort, Páll Kula Mojszi, Lup Ilie Ferenczet, Drágán Illést, Taffie Stefánt, Lup Vaszalit, Todu Illést, Lup Ilie á Drongét, Toffia Istvánt, Páll Villát, Todu Mihályt, Páll Juont, Toffie Miklóst, Stefan Illést, Drágán Vaszalit, Bogosel Miklóst, Mátyás Jánost, Mátyás Vaszalit, Istók Mihályt, Humora Míront, Mátyás Juonnát, Bogosel Vaszalit, Istók Jánosnét, Hamza Szávát és Páll Illést 3—3 napi fogházra ítélte.

Az itélet ellen minden vádlott felebbezett, ugyszintén védőjük is dr. *Barta* Ferencz. Az ügyész megnyugodott az itéletben.

REGÉNY-CSARNOK.

Tüzzel-vassal.

Irta: Sienkiewicz Henrik.

125

— A Jeremiás fejét pedig ajándékba viszem Chmielnickijnek.

A parasztság végre keresztülvergődött az árkon és előzőlötte a szabadon hagyott félkör. De ebben a perczen megdördültek az Osinski népének a puskái és a Wurzel ágyúiból is hosszú füstfelhők repültek elő. Döngött a föld és az egész vonalon megkezdődött a harc.

Füstbe borultak a Slucs partjai, a tó, az árok, köröskörül az egész mezőség, a küzdőket sem lehetett látni. Néha csillant elő csak a dragonyosruhák piros színe és a sisakok villogó fénye s ilyenkor rettenetes hullámszög futott végig a tömegben. A városban megkondgatták valamennyi harangot és siró szavuk összeolvadt az ágyuk döngésével. A kozák táborból folytonosan jöttek az árok felé az új csapatok. Azok, amelyek keresztüljutottak rajta és tul voltak a tavon, egy hosszú vonalra szakadtak és örületes dühvel támadtak a hercegiek ellen. A csata a tó végétől kezdve a folyó kanyarodását, sőt a mocsaras mezőig, melyek az esős nyárban most viz alatt állottak, egyenlő hévvel folyt.

A parasztoznak s a kozákoknak itt győzniök vagy veszniök kellett, mert hátok mögött volt a víz, amelybe a hercegiek lovassága beleszorította őket. Mikor rohamra indultak a huszárok, Sagloba minden rövid lélekzetű volta daczára is velök vágatott, annyival is i kább, mert az utánajövők szétaposták volna, ha hátrál. A szemét azonban behunyta s ugy rohant előre, fejében azzal a gondolattal, hogy el kell veszniök. Irtózatos düh tombolt benne, dühös volt a háborura, a kozákokra, a huszárokra, az egész világra. Szitkozódni kezdett, de aztán imádságba esapott át. A rohanásban fütült füle mellett a levegő, lélekzete igazán elsorult. A lova hirtelen valami akadályba ütközött és megállt.

Most fölnyitotta a szemét és mit látott maga előtt? Kaszákat, kardokat, cséphadarókat, bozontos szakállakat, kipirosodott arcokat, villogó szemeket.

Szinte elvesztette a józan esztét, mert elragadta az az irtózatos szenvedély, az a mámoros düh, amely körülötte tombolt és az ő bensőjében is megmozdult valami.

— Átkozott parasztojail — mormogta. — Hát mért nem futottatok világgá? Mért kell éppen velem találkoznotok? Engem is harcza

kényszerítetek? No várjatok, megkapjátok a magatokét!

Es vadalkozni kezdett jobbra-balra, összevissza s érte, hogy kardja, mely subogva száll át a levegőn, valami puhába hatol, amelyről nehezen tudja csak kiszabadítani.

(Folyt. köv.)

A véderőbizottság ülése.

— Éjjel érkezett táviratunk. —

Budapest, okt. 24.

A képviselőház véderő bizottsága délután tartott ülésén Podmaniczky elnököl. Jelen voltak: Fehérváry, Gromon, München. Napirend előtt **Bakonyi** kijelenti, hogy a függetlenségi párt intranzigens ellensége a javaslatnak, ellene minden parlamentáris eszközzel küzdeni fog.

Fejérváry: Géza Javaslatunk az állampolgárookra nézve súlyosan nehezdednek, de hatalmi állásunkat biztosítanunk kell.

Bármennyire sajnálja a kormány mindent elkövetni fog a javaslat elfogadásának érdekében, de nem zárkózik bizottságban hangoztatott egynemely indokoltak látszó óhaj megfontolásától. A kormány még nem nyilatkozhatik véglegesre felvetett kívánságokra. A Reichsrath bizottsága nem tárgyalta, de Mihelyi tárgyalja az ügyet, a magyar kormány perczig sem késend, felmerült aggályok megbeszélése folytán elhárítása esetleg módosításáért az osztrák kormányval érintkezésbe lépni. Kénytelen kérni a bizottságot az időpontra további üléseit elnapolni, mert csak jelzett eljárás alapján adhat érdemleges válaszokat. A javaslat 1867. 12. t.-cz. szerinti történet.

Tóth János, kijelenti függetlenségi párt elvi álláspontját semmi meg nem ingalja, elnapoláshoz hozzájárul.

Udvardy a néppárt nevében kijelenti, a javaslatot elveti, de enyhítéséhez hozzájárul.

Bakonyi szerint már odajutottunk, az osztrák kormány helyzete a Reichsrathban már véderőnkét is befolyásolja, ebből is kitűnik az ellenzék kívánsága. A véderő önállósága jogos.

Fejérváry megjegyzi, hogy sohase mondotta, hogy a javaslat mindenáron keresztülvendő, csak a véderő fejlesztésére szükséges. Nem éppen ez a javaslat, nem éppen ebben a formában.

Vérsi felszólalása után hozzájárultak az elnapoláshoz.

Tóth János kérdezi az elnöktől, miért rakták tele a képviselőházat rendőrökkel?

Pichler: Miért kényszerítik a képviselőket, hogy a rendőrök sorfala között járjanak?

Elnök kijelenti, hogy nem az ő dolga, hanem Apponyié.

Elnök az ülést bezárta.

TAVIRATOK

A pápa levele királyunkhoz.

Budapest, okt. 24. (Saj. tud. távirata.)
A »Le rappel« párisi lapnak római levelezője írja, hogy a pápa szentséges atyánk királyunknak és Leopold régens hercegnek sajátkezűleg irt leveleket kü-

dött, melyben arra kéri őket, hogy nyissák meg országaikat a barbár francziák által elűdözött szerzetesek előtt. A leveleket a pápa kamarásai vitték el Bécsbe és Münchenbe.

Francia kamara.

Páris, október 24. A kamara ülésén hét határozati javaslatot nyújtottak be. Combes miniszterelnök kijelentette, hogy csak ahhoz a határozati javaslatához járul hozzá, amely a kamara bizalmát fejezi ki. Erre azután a kamara 525 szavazattal három ellenében elfogadta Sarrien, Jaures és társai határozati javaslatának első részét, amely azt mondja, hogy a kamara tudomásul veszi a miniszterelnöknek azt a kijelentését, hogy a bányamunkások érdekeit előmozdító reform tárgyalását és elintézését mind a két kamarában siettetni fogja. A határozati javaslatnak második részét, amely szerint a kamara bizik benne, hogy a kormányban megvan a kellő határozottság és bölcsesség a munkaszabadság és a sztrájkjog biztosítására. 331 szavazattal 180 ellenében fogadták el. A határozati javaslat harmadik részét, amelyben a kamara felszólítja a kormányt, hogy minden befolyásával hasson oda, hogy mindkét fél elfogadja a választott bíróság döntését, 418 szavazattal 95 ellenében fogadták el. Hasonlóképpen elfogadták Lemire abbénak azt az indítványát, hogy állandó békéltető bizottságokat alakítsanak. Végül Sarrien és társai egész határozati javaslatát 375 szavazattal 164 ellen fogadta el a kamara. A legközelebbi ülés holnap lesz. (M. T. I.)

A szén-sztrájk.

Wilkesbarre, október 23. Az antracit-bányakerületből érkező jelentések szerint a szénbányák mintegy 70 százaléka ismét üzemben van. (M. T. I.)

A dunkerquei ostromállapot.

Páris, október 24. A kamara ülése folyamán Combes miniszterelnök kijelentette, hogy nem volt tudomása róla, hogy Dunkerqueben kihirdették az ostromállapotot. Egy dunkerquei távirat szerint a bányamunkások szindikátusának képviselői kijelentették Nord-megye prefektusa előtt, hogy elhárítják magukról a felelősséget minden erőszakosságért, amely ma esetleg történhetik.

Páris, október 23. A kamarában kifejezett kívánságra Combes miniszterelnök már holnap délelőtt tárgyalásba fog bocsátkozni a bányatársaságok és a bányamunkások képviselőivel. Egy dunkerquei távirat megerősíti a sztrájk megszűnésének hírért. (M. T. I.)

Sztambulov gyilkosa.

Szófia, okt. 24. Sztambulov gyilkosainak pörében Sztavrev Mihályt (másképp Halju) az esküdtek egyhangú verdiktje alapján kötelhalálra ítélték. (M. T. I.)

A római földrengés.

Róma, október 23. A ma reggel jelentett földrengést Vellotriben, Cittaducaleban, Terniben és különösen Rietiben is meglehetősen erősen érezték. A lakosság izonyuan megrémült. Néhány ház megsérült. A rossz idő daczára a lakosság előkészületeket tesz a szabadsban való tanyázásra. (M. T. I.)

A Vörös-tenger kalózái.

Róma, okt. 24. A vörös-tengeri kalózkérdésre vonatkozólag a Tribuna azt írja, hogy az olasz kormány az olasz alattvalók ellen elkövetett tengeri rablások után abban a meggyőződésben, hogy szóbeli reklamáció Törökországnak semmit sem ér, hajókat küldött ki, hogy az arabiai török hatóságokat kényszerítse, hogy gondoskodjanak a kalózkodás kézrekerítéséről és megbüntetéséről. A török hatóságok

azonban nem teljesítették az olasz parancsnok követelését, mire ez kettőzött energiával lépett fel. Erre azután teljesen kielégítő válasz jött. A törökök kijelentették, hogy készek a kalózkodás kézrekerítésére az olaszokkal közösen eljárni, a rablókat szigorúan megbüntetni és az olaszoktól vagy Olaszország védelme alatt álló személyektől rablott jószágokat előkeríteni, ha pedig ez nem volna lehetséges, a kárt megtéríteni. Egyelőre azonban összeget nem állapítottak meg, hanem csak kimondták az elvet, hogy Törökországnak meg kell térítenie a kárt. A kalózkodás ellen már folyamatba tették a kellő lépéseket. (M. T. I.)

San Domingoi forradalom.

Washington, okt. 23. A Cincinnati amerikai hadihajó parancsnoka azt táviratozza, hogy San Domingo köztársaságban újra kiört a forradalom. Az asszonyok és gyermekek az amerikai hadihajóra menekülnek. (M. T. I.)

KÖZGAZDASÁG.

Pályázat hidak építésére.

Biharvármegye alispánja, a bihar—pocsaj—hosszupályai törvényhatósági közut 18—19 km. szakaszán, Pocsaj község belterületén az Ér mellett levő 11 számú hid, — továbbá a bihar—püspöki—herceizai törvényhatósági közut 24—25 km. szakaszán, a Berettyó felett levő 16. számú hid átalakítási munkálataira pályázatot hirdet.

Miről az érdekelteket azzal van szerencsésnek értesíteni, hogy a szóban levő munkálatokra vonatkozó költségvetés és részletes feltételek a nevezett alispáni hivatal irattárában, a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Nagyvárad, 1902. október 23.

A nagyvárad ker. kereskedelmi és iparkamara:

Dr. Sarkadi Lajos, **Huzella Gyula**
titkár. kir. ker. tanácsos, elnök

Reich Jenő és Társa

Tőzsdé jelentése.

— A Tőzsdék eredeti távirata. —

Magyarországi.

Budapest, okt. 24.

Buza októberre	727
Buza áprilisra	724
Tengeri	560
Rozs okt.	646
Zab ápr.	615
Káposzta, reppoz. aug.	1189

Értéktőzsdé

Budapest, okt. 24.

Osztrák hitel	683.50
Magyar hitel	723.50
Államvasút	711.75
Rizsumarányi	42.60
Magyar jelzálog	475.50
Széchenyi	—
Wagon-kölcsön	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1902. okt. 24-én

Magyar aranyjárdék 4%	113.80
Magyar koronajárdék	97.45
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4%	—
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 2 1/2%	—
Magyar keleti vasúti államkötvény 1878-ból	97.75
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	100
Italmérséi jog megváltási kötvény	98
Horvát-uszárónföldterhermentesítési kötvény	200
Magyar nyereségy-sorozat-kölcsön	157
Tiszszéki-árvízszelvény szerződési sorozatok kölcsön	100.25
Osztrák járdék papírban	100.25
Osztrák járdék papírban	120.50
Osztrák járdék aranyban	100
Osztrák korona járdék	150
Osztrák államsorsjegyek	15.80
Osztrák magyar bank részvény	707.75
Magyar hitelbankrészvény	703.50
Osztrák hitelintézet részvény	95.17
Párisi visita	13.05
20 jrnkos arany (Napoleon'dor)	116.90
Németbirodalmi márka	239.20
Londoni visita	33.41
20 márkás arany	—

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

A

„TISZANTUL“

pártoktól és érdekköröktől független politikai napilap.
Az Alföld legolvasottabb lapja s Nagyváradon, Bihar- és a szomszéd megyékben rendkívül nagy elterjedésnek örvend.

Előfizetési ára:

Nagyváradon negyedévre . . . 5 korona
Vidéken 6

Kiadóhivatalunkban megrendelhetők

a lat. szert. kath. lelkészi hivatalok számára egyházhatósággal jóváhagyott következő nyomtatványok:

Kereszteltek }
Bérmáltak }
Egybekeltek } anyakönyve, diósgyőri
Meholtak } papiron.
Megtértek }
Eltértek }

Bevétel }
Kiadás } templomszámadáshoz.

Alapítványok törzskönyve.
Anyakönyvek betűrendes mutatója.
Jegyesek naplója.

Kereszteltek }
Egybekeltek } anyakönyvi kivonata.
Meholtak }

Anyakönyvek félbörbe kötve vászontáblával 50 iv 9 korona, 100 iv 15 korona.

Hivatalos levélboríték, levélpapírok, névjegyek, meghívók, körlevelek s más nyomdai szakba vágó munkákat gyorsan és jutányos áron készítünk.

Esperesi látogatás jegyzőkönyve.
Esperesi gyűlés jegyzőkönyve.
Jelentés alapítványokról.
Évi jelentés iskolákról.
Templomi leltár.
Catalogus librorum.
Családi értesítő.
Elbocsájtó levél.
Keresztelési jegy.
Keresztelési Emlék.
Esketési jegy.
Iktató könyv.
Kézbesítő könyv, kötve.
Imádság a szt. mise után (kemény papiron).

Kiadóhivatalunknál megrendelhetők

a Szent Vincze Intézet kiadásában megjelent b. e. NOGÁLL JÁNOS szerkesztette hitbuzgalmi munkák:

(Director instituti etiam sacra assignat pro pretio libellorum.)

Krisztus követése. 80 fillér,
8, 12, 16 korona.

Ligouri Szent Alfonz Vezérkönyve. 3 korona.

Boldogasszony követése. 2 korona 40 fillér.

B. Skupuli Lőrincz Lelki Harcza. 2 korona.

Szeráf Hangok Szent Teréziától. 2 korona 40 fillér.

Keresztény Vezérczikkek. 2 korona.

Az Urangyala, füzve 2 kor.

Liliomszálak, füzve 3 kor.

Csarnok, 3 korona.

Szent Halmok, 3 korona.

Eredeti bolti áron kaphatók a PUSTET-féle liturgikus könyvek:

Breviarium, Missale, Pontificale Rituale etc.

Szent László nyomda

elvállal és készít:

izléses kivitelben

mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Névjegyekben, eljegyzési s esketési jelentésekben folyton a legujabb.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Nyomdai műintézetünkben a legnagyobb körültekintéssel készítettnek:

Hírlapok, folyóiratok, könyvek, füzetek, röpiratok,

körlevelek, falragaszok, hirdetményei,

részvények, árjegyzékek, jegyzőkönyvek,

pénz- és hitelintézeti nyomtatványok, étlapok,

meghívók, szinlapok, egyházi és mindennemű világi nyomtatványok,

névjegyek, tánczrendek palackfeliratok, sorsjegyek,

gyászjelentések, levélpapírok és borítékok,

valamint más itt elő nem sorolt nyomtatványok.

Kiadóhivatalunkban megrendelhetők

a gör. szert. kath. lelkészi hivatalok számára főhatóságilag jóváhagyott következő román nyelvű egyházi nyomtatványok:

1. Informatio papi özvegyekről s árvákról.	12. Bevételi }
13. Kiadási } számadás-ívek.
2. Megtértek jegyzéke.	14. Adósok jegyzéke.
3. Hitehagyottak jegyzéke.	15. Kereszteltek }
16. Egybekeltek } anyakönyvi kivonata.
4. Elvált házasságok jegyzéke.	17. Meholtak }
5. Szerartás szerinti vagy házasságok jegyzéke.	18. Esperesi látogatás jegyzőkönyve.
6. Vegyes házasságok jegyzéke.	19. Iskolai jelentés.
7. Jelentés a kántor-tanító magaviseletéről.	20. Jelentés a templompénztár számadásairól.
8. Kimutatás a plebánia állapotáról.	21. Kereszteltek }
22. Egybekeltek } anyakönyvi másolata.
9. Kereszteltek }
10. Egybekeltek } anyakönyve, diósgyőri papiron.	23. Meholtak }
11. Meholtak }	

Anyakönyvek félbörbe kötve vászontáblával 50 iv 9 korona, 100 iv 15 korona.

Hivatalos levélboríték, levélpapírok, névjegyek, meghívók, körlevelek s más nyomdai szakba vágó munkákat gyorsan és jutányos áron készítünk.

KÖNYVNYOMDA.

Tömöntöde.

Disz és műkönyvkötészet.

Vonalzó intézet.

Ruggyanta bélyegző gyártás.

25 krtól kezdve
női fekete és színes ruhaszöveteket,

2 frt 75 krtól kezdve
kész női- és leány-felöltőket,

1 frt 20 krtól kezdve
gyönyörű női blousokat

kaphatni óriási választékban szolid pontos ki-
szolgálás mellett

FLEGMAN ÁRMIN divattárában
Nagyvárad, Bémer-tér.

Kiadó lakás.

A Mezey-féle házban (Kossuth Lajos-
utca) egy első emeleti utcza lakás,
mely áll: 4 szoba, 1 alcoven, mellék-
helyiségek s egy üveges terasz a Kö-
rözsre,

1. évi november hó 1-től kiadó.

292

Kiadó magtárak.

A Nagyvárad Takarékpénztár tu-
lajdonát képező katonavárosi Weinber-
ger-féle gyári helyiségben levő üres
magtárak

azonnal bérbevehetők.

Ertekezhetni a Nagyvárad Takarék-
pénztárnál.

A magy. kir. szab.

Osztálysorsjáték főelárusítója
a Biharmegyei Takarékpénztár

ajánl sorsjegyeket a XI. sorsjáték

I-ső osztályához

eredeti áron.

Sorsjegyeink kaphatók:

a Biharmegyei Takarékpénztár üzlet-
helyiségében Kossuth-utca, 19/20.

a Biharmegyei Takarékpénztár váltó-
üzletében Kossuth-utca 19/20.

Lukács Mór tőzsdéjében Bémer-tér

Rosenblüh Béla

K. Frankl Mari

Steier Jakab

Nagypiac-tér

Szt. László-tér

A nyereményeket **azonnal** kész-
pénzben fizetjük.

327

Huzás november hó 20-án.

Három magtár

azonnal kiadó a

Biharmegyei kereskedelmi, ipar- és
terményhitelbank

Nagy-Teleky-utcai házában.

306

Kiadó lakás.

A Biharmegyei takarékpénztár Kossuth-
utcai házában

Egy másodemeleti udvari lakrész

két szoba alkov, előszoba, konyha
és megfelelő mellékkel

1. évi november hó 1-től kiadó.

Ertekezhetni az intézet I. emeleti üzlet-
helyiségében.

294

1-20 cm. széles
Angol posztó
mtrje 45 kr.

1-20 cm. széles
tennisszövet
divatos színek-
ben mtr ár, 48 kr

1-20 cm. széles
párisi ujdonság-
gok óriási vá-
lasztékban.

Amerikai áruház

Fő-utca,

színházi Bazar-épület.

10 frtos bevásárlás után ingyen
képek.

Minden olcsó.

Szőnyegek, füg-
gönyök, ágytaka-
rók gyári árban.

Csipke függöny,
szalmazsák, pok-
róczok nagyon
olcsón.

Vásznak, chiffonok,
tűrölközők,
abrosok mélyen
leszállított árban.

Telefon: 372.

Fekete kelmék
1-20 cm. széles
már 50 krtól
kezdve 4 frtig.

1-20 cm. széles
angol costum
kelme
mtr 110 krtól
feljebb.

Blous szövetek
a legújabb szí-
nekben igen ol-
csók.

Gyönyörű blous
flanel mtr 17
krtól.

Blous selymek
méterje 75 kr-
tól.

Mintázott mosó
blous bársony
mtr 65 krtól.